

De ontastbare waarde van bomen

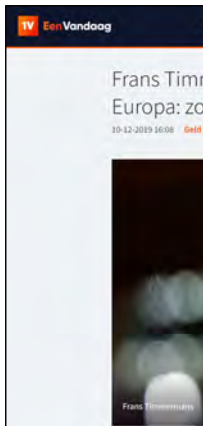
15 maart 2023 Dierckxlezing Bomenstichting

Henry Kuppen
H.Kuppen@terranostra.nu
www.linkedin.com/in/henrykuppen
Blog: www.henrykuppen.nl

Stuks als graadmeter om groen volume te bereiken

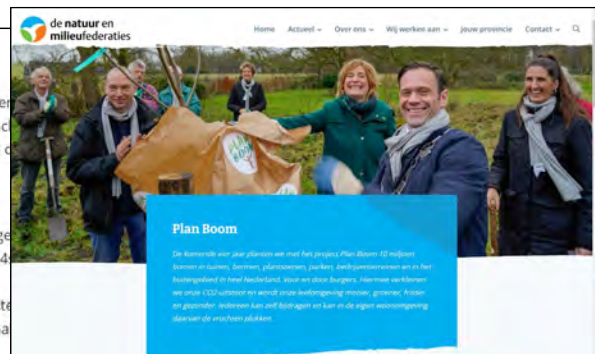
1 miljoen bomen

We roepen gezamenlijk alle Nederlanders op om samen bomen bij elkaar te brengen. Een boom kost € 7,50, incl. planten en de eerste jaren jeugdverzorging in één van onze boswachters.

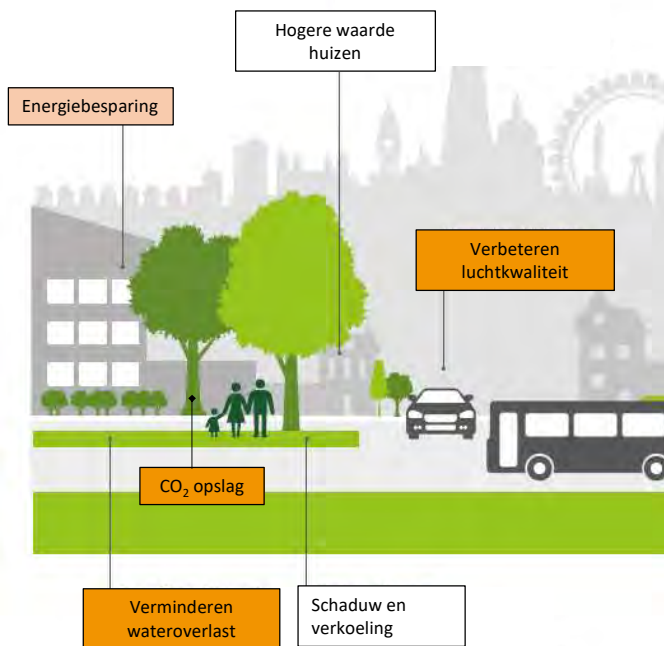
De campagne bestaat uit een online platform: Nederlandplantbomen.nl, een serie korte tv-aftleveringen maart 2021 op NPO1 en wordt afgesloten tijdens de 64e Boomfeestdag op 17 maart 2021. Op [instagram.com/nederlandplantbomen](https://www.instagram.com/nederlandplantbomen) zijn enthousiaste boswachters, mooie natuurfoto's en persoonlijke verhalen te vinden.

Meedoen?

- Ga naar Nederlandplantbomen.nl

Ecosysteemdiensten van een boom

Meer ecosysteemdiensten

- Esthetische waarde
- Voedsel en nectar
- Biodiversiteit en habitat
- Gezondheid
- Sociale waarde

Platform i-Tree Nederland: www.platform-itree-nederland.nl

Wat is i-Tree?

- Een gratis software programma ontwikkeld door Forest Service in USA
- i-Tree Eco: waarde van de ecosystemediensten van bomen
- Geldwaarde per individuele boom

Wat kan i-Tree berekenen?

Afvang
luchtvervuilende
stoffen

Waterafvang

CO₂ vastlegging per
jaar

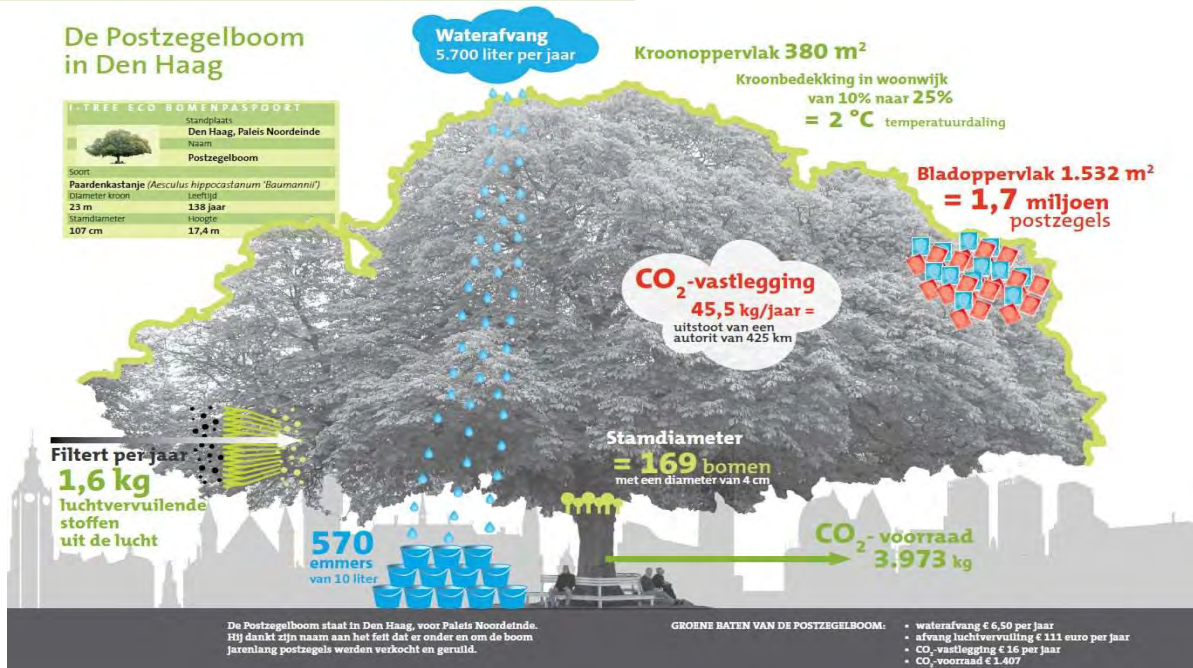
Koolstof voorraad

Platform i-Tree Nederland

De Postzegelboom in Den Haag

I-TREE ECO BOMENPASPOORT	
Standplaats	Den Haag, Paleis Noordeinde
Naam	Postzegelboom
Soort	Paardenkastanje (<i>Aesculus hippocastanum</i> 'Baumannii')
Diameter kroon	17,4 m
23 m	138 jaar
Stamdiameter	107 cm
107 cm	17,4 m

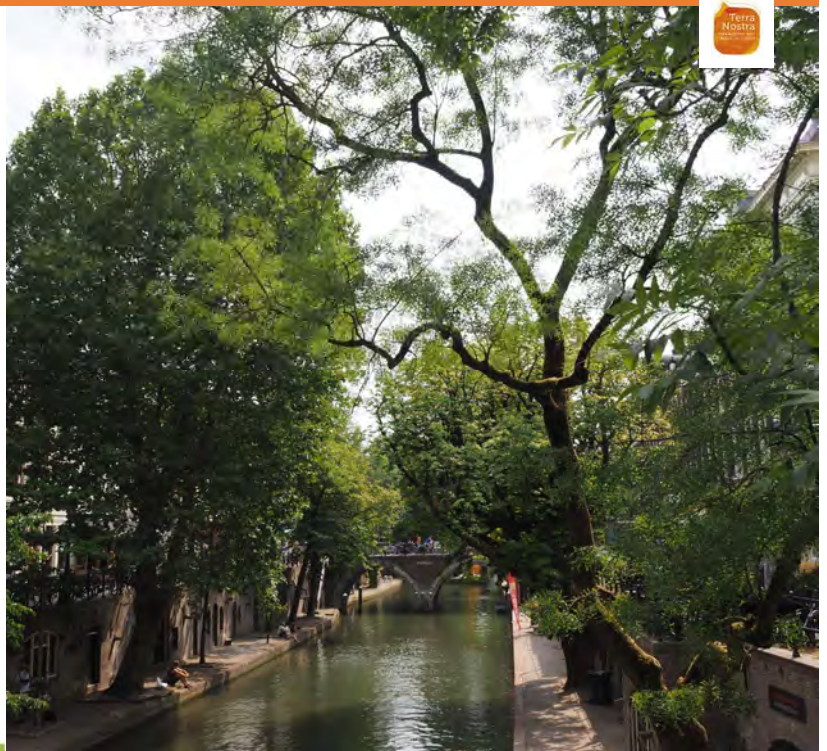
Doorberekenen volledig bomenbestand Utrecht

148.098 bomen

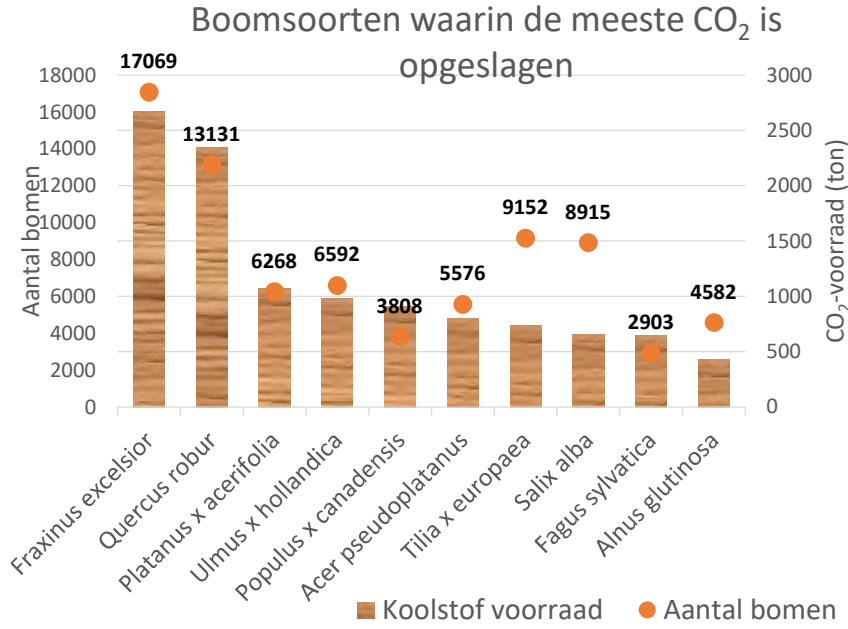
- 8% > 40 cm diameter
- 35% baten verzorgt door eiken, essen en linden

Meeste baten essen:

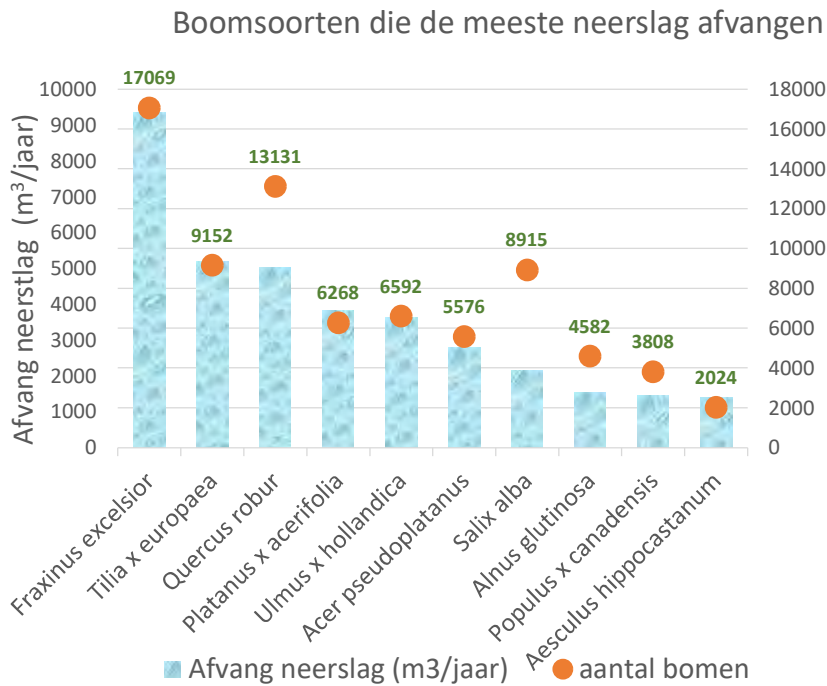
- 2.671 ton koolstof voorraad
- 99 ton CO₂ vastlegging per jaar
- 9.349 m³ waterafvang per jaar
- 17% bladoppervlak, vangt jaarlijks 4,5 ton aan luchtverontreinigende stoffen af

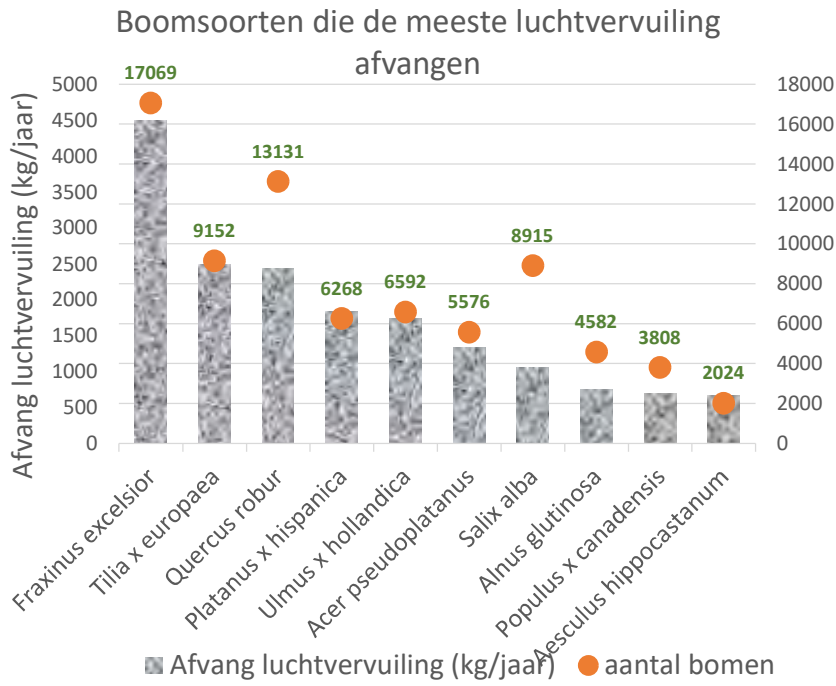
koolstof voorraad in het hout

Waterafvang per boomsoort

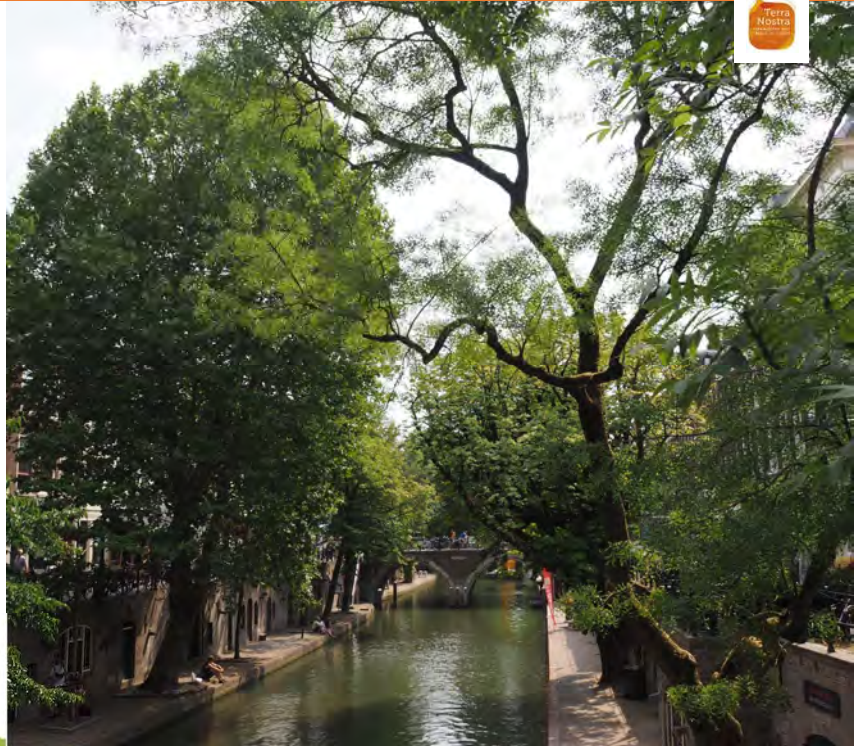
Afvang luchtvervuiling per boomsoort

Doorberekenen volledig bomenbestand Utrecht

148.098 bomen

- €1,5 miljoen aan jaarlijkse groene baten
- €5,5 miljoen koolstof voorraad

Volume - bladoppervlak is bepalend

Bolesdoorn, *Acer platanoides* 'Globosum'

	Bolesdoorn	
Stamdiameter	32 cm	
Hoogte	4 m	
Kroonoppervlak	64 m ²	
Bladoppervlak	135 m ²	
LAI	2,1	
Koolstof voorraad	355 kg	€ 125
CO ₂ vastlegging/jaar	17,4 kg	€ 6
Waterafvang/jaar	500 liter	€ 0,90
Afvang luchtvervuiling/jaar	184 gram	€ 9
Totale jaarlijkse baten		€ 15,90

Volume - bladoppervlak is bepalend

Amerikaanse eik, *Quercus rubra*

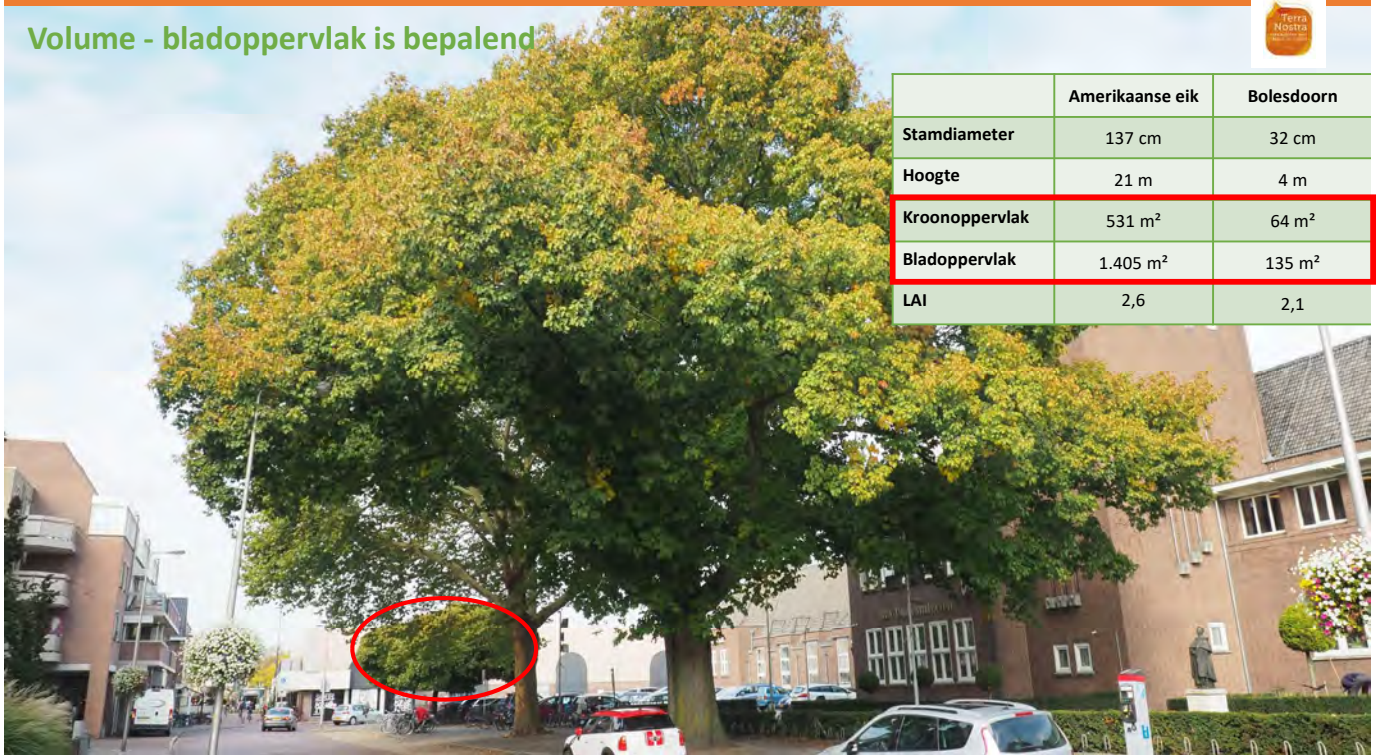
	Amerikaanse eik	
Stamdiameter	137 cm	
Hoogte	21 m	
Kroonoppervlak	531 m ²	
Bladoppervlak	1.405 m ²	
LAI	2,6	
	Baten	
Koolstof voorraad	2.345 kg	€ 830
CO ₂ vastlegging/jaar	60 kg	€ 21
Waterafvang/jaar	5.500 liter	€ 10
Afvang luchtvervuiling/jaar	1.917 gram	€ 94
Totale jaarlijkse baten		€ 125

Volume - bladoppervlak is bepalend

	Amerikaanse eik	Bolesdoorn
Stamdiameter	137 cm	32 cm
Hoogte	21 m	4 m
Kroonoppervlak	531 m ²	64 m ²
Bladoppervlak	1.405 m ²	135 m ²
LAI	2,6	2,1

Valeriusstraat 34 meidoorns
Lomanstraat 22 platanen

Valeriusstraat – 34 meidoorns

Stamdiameter	14,8 cm
Boomhoogte	7,5 m
Bladoppervlak	71,3 m ²
Koolstof voorraad	49,3 kg
CO ₂ vastlegging	3,7 kg/j
Waterafvang	0,3 m ³ /j
Afvang luchtvervuiling	84,3 g/j

Lomanstraat – 22 platanen

Stamdiameter	88,6 cm
Boomhoogte	30,1 m
Bladoppervlak	1221 m ²
Koolstof voorraad	3.384 kg
CO ₂ vastlegging	51 kg/j
Waterafvang	4,5 m ³ /j
Afvang luchtvervuiling	1,4 kg/j

Totalen per straat	Valeriusstraat 34 meidoorns	Lomanstraat 22 platanen
Koolstof voorraad	1.676 kg	74.448 kg
CO ₂ vastlegging	126 kg per jaar	1.122 kg per jaar
Waterafvang	10 m ³ per jaar	99 m ³ per jaar
Afvang luchtvervuiling	2,8 kg per jaar	30,8 kg per jaar

Bomen filteren de lucht

Vervuiling

- Luchtverontreinigende stoffen, merendeels van industrie en verkeer
- Slechte invloed op gezondheid
- Schade aan gebouwen

Sturen met bomen

- Bomen filteren luchtverontreinigende stoffen
- Opgevangen fijnstof spoelt van blad
- Gasvormige stoffen worden opgenomen via blad
- Groen beïnvloedt luchtstroming
- Naaldbomen dragen tot 2 x meer bij

Bomen dempen de temperatuur

Momenteel in ontwikkeling met TU Delft

Bomen zijn goed voor onze gezondheid maar wat is de waarde daarvan?

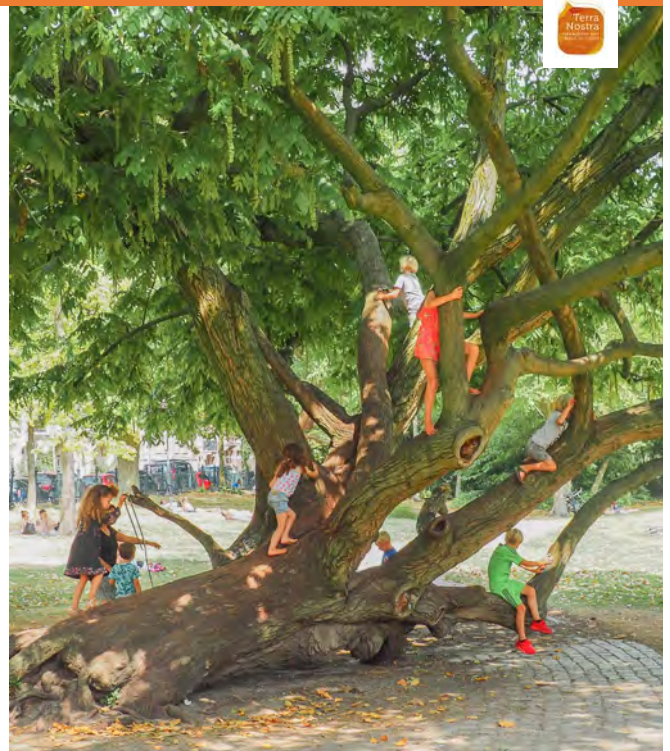

Groen is gezond

- Positieve invloed op welbevinden mensen
- Zet aan tot meer bewegen
- Minder stress
- Eerder herstel van ziekte
- Productiever nabij groen

Methode

- i-Tree Eco neemt indirect m.b.t. gezondheid alleen luchtverontreinigende stoffen mee

Kroonoppervlak van de stad

Nota Stadsbomen Den Haag:
5% kroonoppervlakte vergroting
in 2030 ten opzichte van 2021

Invloed op volume

- Boomsoort
- Leeftijd
- Groeiplaats en inrichting
- Kwaliteit en conditie
- Beheer

Mens gerichte waarden

Beheer gericht op functionaliteit en veiligheid

ECO-score

Ecologische kansen in boombeheer

- Boomhabitat
- Omgevingsbiotoop

Omgevingswet 1-1-2024:

Plicht om gegevens te verzamelen over de aanwezigheid van beschermde soorten, hun leefgebieden en habitat

ECO-score

- Boomhabitat
- Omgevingsbiotoop

- Omtrek op 130 cm

Stamomvang

ECO-score

- Boomhabitat
- Omgevingsbiotoop

- Omvang
- Posities
- Spechtengaten en posities
- Levende en dode holtes
- Vocht in holte
- Type houtrot

Holtes

ECO-score

- Boomhabitat
- Omgevingsbiotoop

- Omvang
- Positie
- Afbraak fase
- Spint/kern

Afgestorven
hout

ECO-score

- Boomhabitat
- Omgevingsbiotoop

- Positie
- Diameter
- Levend
- Dood

Uitgebroken
takken/stam

ECO-score

- Boomhabitat
- Omgevingsbiotoop

- Positie
- Omvang
- Diepte

Lengtescheuren
en spleten

ECO-score

- Boomhabitat
- Omgevingsbiotoop

- Vocht in holtes
- Begroeiing in holtes
- Bodemvorming in holtes

Dendrotelme

ECO-score

- Boomhabitat
- Omgevingsbiotoop

- Vruchtlichamen schimmels
  - Eén of meerjarig
  - Leeftijd
- Korstmossen
- Varens
- Klimplanten

Epifyten

ECO-score

- Boomhabitat;
- Omgevingsbiotoop.

- Omvang
- Posities
- Spechtengaten en posities
- Levende en dode holtes
- Vocht in holte
- Type houtrot

Holtes

- Omvang
- Positie
- Afbraak fase
- Spint/kern

Afgestorven hout

- Positie
- Diameter
- Levend
- Dood

Uitgebroken takken/stam

- Omtrek op 130 cm

Stamomvang

- Positie
- Omvang
- Diepte

Lengtescheuren en spleten

- Vocht in holtes
- Begroeiing in holtes
- Bodemvorming in holtes

Dendrotelmen

- Vruchtlichamen schimmels
  - Eén of meerjarig
  - Leeftijd
- Korstmossen
- Varens
- Klimplanten

Epifyten

ECO-score

- Boomhabitat
- **Omgevingsbiotoop**

•Vergelijkbare bomen in de omgeving

Uniciteit

ECO-score

- Boomhabitat
- **Omgevingsbiotoop**

•Periode om gelijke boom terug te krijgen

Vervangbaarheid

ECO-score

- Boomhabitat
- **Omgevingsbiotoop**

- Type inrichting
- Type beheer
- Type onderbegroeiing

Omgeving

ECO-score

- Boomhabitat
- **Omgevingsbiotoop**

- Vogels
- Reptielen en amfibieën
- Kleine zoogdieren

Nest of
verblijfplaatsen

ECO-score

- Boomhabitat
- **Omgevingsbiotoop**

- Vogels
- Reptielen en amfibieën
- Kleine zoogdieren

Algemene
soorteigenschappen

ECO-score

- Boomhabitat;
- **Omgevingsbiotoop.**

- Vergelijkbare bomen in de omgeving

Uniciteit

- Periode om gelijke boom terug te krijgen

Vervangbaarheid

- Type inrichting
- Type beheer
- Type onderbegroeiing

Omgeving

- Vogels
- Reptielen en amfibieën
- Kleine zoogdieren

Nest of
verblijfplaatsen

- Bloemen
- Vruchten

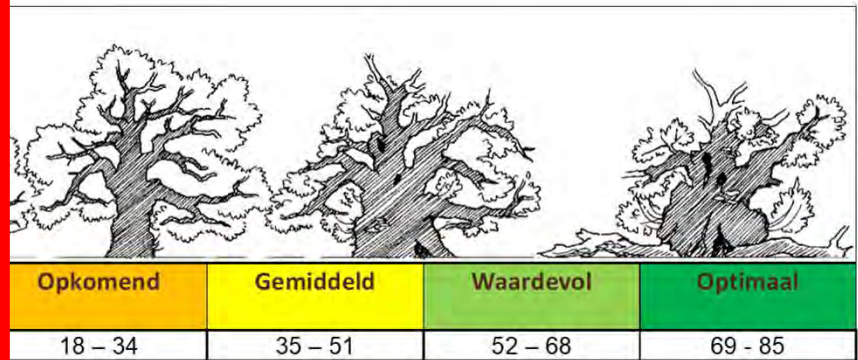
Algemene
soorteigenschappen

Belmesnil, Normandie Frankrijk, plantjaar plm 1400

- Schimmels op tak
- Blikseminslag
- Spechtengat
- Litteken weefsel oude wond
- Uitzakkende hoofdtak
- Plakoksel
- Lengtescheur
- Afhangende gebroken tak
- Grote stukken afgestorven takken
- Schors geïnfecteerd door schimmels
- Kleine en grote holtes
- Afgebroken takstomp
- Holte in de stam
- Houtrotzwammen
- Afgevalen tak
- Sapuitvloei op schors
- Holte in de voet
- Holte gevuld met water
- Vraatschade aan wortels

Classificat

Visuele we

Classificatie
biotoopwaarde

Aantal punten

niddeld	Waardevol
5 - 51	52 - 68
	Optimaal
	69 - 85

Classificatie ECO-score

Visuele weergave

Classificatie
biotoopwaarde

Aantal punten

Laag	Optimaal
0 - 17	69 - 85

Classificatie ECO-score

Visuele weergave				
Classificatie biotoopwaarde	Laag	Opkomend		Uitmaakt
Aantal punten	0 – 17	18 – 34		35 – 85

Classificatie ECO-score

Visuele weergave	
Classificatie biotoopwaarde	
Aantal punten	

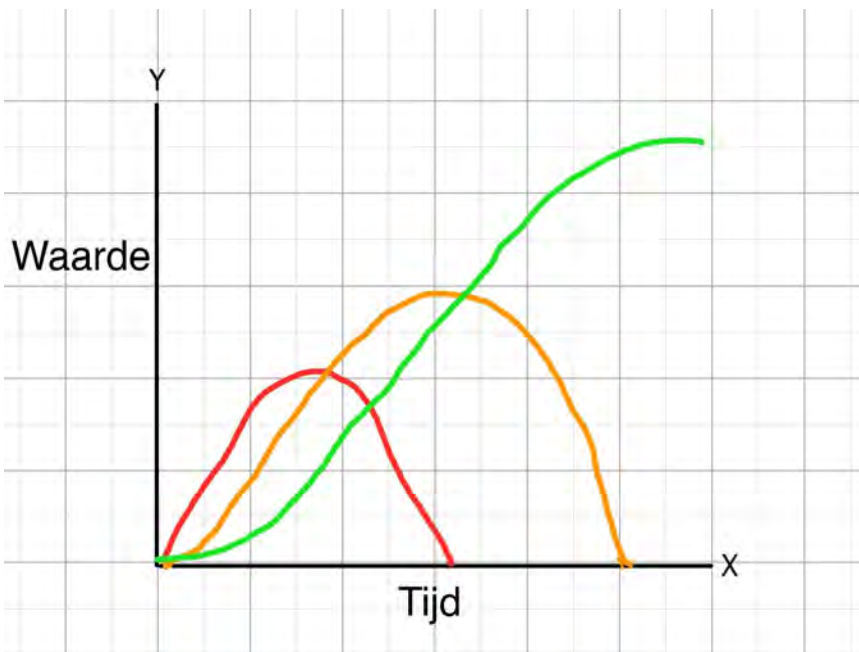

Natuurvolgend beheer

Natuurvolgend beheer

Methodes

Waardes

- Actuele vervangingskosten
- i-Tree Eco
- ECO-score

De grondhouding van de mens

We leven in het antropoceen

De grondhouding van de mens

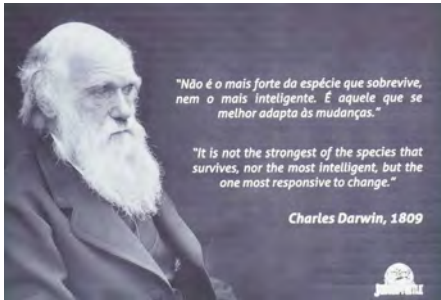
De natuur beschouwen we als een voorraadschuur waar we onbeperkt uit kunnen putten

De grondhouding van de mens

- De natuur dient de mens

De grondhouding van de mens

- Mens koloniseert en is balans verstorend

Ocotea foetens

We zijn partners van de natuur!

Verbinden

Twee primaten waarvan de een vindt dat hij superieur is aan de ander

EGO

ECO

Dank voor je aandacht!

